

УДК 343.1

DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v6.2025.18>

А. Д. Ошедша

orcid.org/0009-0003-6464-5350

*аспірантка відділу дослідження проблем кримінального процесу та судоустрою
Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
ім. акад. В. В. Сташуса Національної академії правових наук України*

ЩОДО ГРАНИЧНОГО СТРОКУ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ БЕЗ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ЗАСТАВИ НА ЕТАПІ КРИМІНАЛЬНОГО ДОСУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Постановка проблеми. У системі запобіжних заходів, передбачених кримінальним процесуальним законодавством України, тримання під вартою традиційно відіграє ключову роль як найбільш суворий, але водночас ефективний засіб забезпечення дієвості кримінального провадження, призначеного для запобігання ризикам, визначених ст. 177 КПК України. Разом з тим, з огляду на положення кримінального процесуального закону, існує суттєва проблема дотримання права людини на свободу на етапі досудового розслідування в контексті реалізації слідчим суддею права застосування тримання під вартою без визначення розміру застави у кримінальному провадженні (ч. 4 ст. 184 КПК України). Варто погодитись, що на початковому етапі кримінального провадження така практика є цілком виправданою, але подальше безальтернативне продовження тримання під вартою за відсутності максимального строку дії останнього порушує вимоги низки міжнародних нормативно-правових актів, зокрема ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), оскільки особа може перебувати під вартою до закінчення максимального строку досудового розслідування. Таким чином, питання відсутності нормативного регулювання граничного строку тримання під вартою без визначення розміру застави під час кримінального досудового провадження небезпідставно вимагає подальшої наукової розробки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості застосування тримання під вартою як вняткового заходу забезпечення кримінального провадження залишаються об'єктом посиленої уваги наукової спільноти. В межах публікацій сучасних правників, таких як А. П. Бегма, Я. В. Булацевська, Н. В. Глинська, Н. О. Гольдберг, Ю. М. Грошевий, Е. В. Дяченко, А. А. Жук, О. В. Калінніков, Л. М. Лобойко, Т. О. Лоскутов, А. О. Мірошніченко, М. А. Погорецький, І. В. Черниченко та ін., нерідко обґрунтовується необхідність досягнення рівноваги між дієвістю досудового розслідування та гарантіями дотримання основоположних прав і свобод людини. Проте поза увагою дослідників залишається проблема застосування і подальшого

продовження тримання під вартою без визначення розміру застави у досудовому кримінальному провадженні в контексті визначення граничного строку, після спливу якого слідчий суддя зобов'язаний розглянути альтернативу у вигляді застави.

Метою статті є дослідження проблем, пов'язаних з відсутністю в кримінальному процесуальному законодавстві граничного строку тримання особи під вартою без визначення розміру застави, та формування пропозицій щодо його належного нормативного врегулювання для забезпечення прав і свобод людини у досудовому кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Тримання під вартою як найбільш суворий запобіжний захід кримінального провадження за своєю правовою природою пов'язаний із суттєвим впливом на фундаментальні права людини, зокрема шляхом обмеження права особи на свободу та особисту недоторканість, що обумовлюється необхідністю запобігти ризикам перешкодження кримінальному провадженню. Проте, за загальним правилом, для досягнення рівноваги між завданнями кримінального провадження та правом людини на свободу, при застосуванні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, слідчий суддя повинен одночасно визначити розмір застави, достатній для забезпечення виконання такою особою покладених на неї зобов'язань (ч. 3 ст. 183 КПК України). Подібна вимога є цілком закономірною з огляду на зміст ст. 5 Конвенції, яка вимагає щоб при розгляді питання щодо застосування до особи тримання під вартою існувала можливість обрання їй іншого заходу забезпечення, меншою мірою пов'язаного з її фактичним ув'язненням. Наявність альтернативи має на меті запобігти свавільному або надмірно тривалому обмеженню свободи, враховуючи уразливий процесуальний статус підозрюваного у досудовому кримінальному провадженні.

В іншому випадку, коли йдеться про безальтернативність, тримання під вартою розглядається як «квазіпокарання», на чому неодноразово наголошує практика ЄСПЛ. Наприклад, у рішенні ЄСПЛ «Grubnyk v. Ukraine» констатовано, що національні суди не завжди розглядають альтерна-

тиви попередньому ув'язненню (заставу або інші менш суворі запобіжні заходи), навіть коли такі були можливими з урахуванням обставин справи. Вирішуючи питання про те, чи варто звільнити особу, чи взяти її під варту, органи влади зобов'язані розглядати альтернативні способи забезпечення належного здійснення правосуддя. При цьому відмова від розгляду інших варіантів без належного обґрунтування порушує право особи на свободу за ст. 5 Конвенції, оскільки виключне тримання під вартою без оцінки умов застосування такого запобіжного заходу є надмірним втручанням у свободу людини [1]. Іншим прикладом слугує рішення ЄСПЛ «Kovrov and Others v. Russia», в якому Судом встановлено, що заявники тримались під вартою або домашнім арештом протягом тривалого періоду (від 1 місяця до 4 років), однак національні суди не зважали на можливість застосування менш суворих заходів, альтернативних утриманню під вартою. Рішення про продовження тримання під вартою відбувалось майже автоматично з посиланням на загальні підстави, головним чином на ризик втечі підозрюваних і тяжкість пред'явленого обвинувачення, без належної перевірки, чи дійсно ці ризики існують або залишаються актуальними з моменту попереднього такого рішення. Не звертаючи уваги на конкретні факти, що підтверджують існування ризиків, або належним чином не розглянувши альтернативні запобіжні заходи, суди продовжували тримання заявників під вартою та домашнім арештом з підстав, які не можна вважати достатніми для виправдання їх надмірної тривалості, що у підсумку становить істотне порушення ст. 5 Конвенції [2].

З огляду на вимоги ЄСПЛ до наявності альтернатив при обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, доречно погодитись з думкою деяких науковців щодо часткової відповідності вітчизняного кримінального процесуального законодавства положенням Конвенції. Зокрема, зі змісту ст. 176, ст. 177 та ч. 4 ст. 183 КПК України вбачається, що тримання під вартою допустимо застосовувати тільки за наявності сукупності передбачених кримінальним процесуальним законом ризиків, а також з розрахунку на те, що слідчий суддя зобов'язаний визначити розмір застави, достатньої для того, щоб особа виконала покладені на неї обов'язки та утримувалася від будь-яких дій, спрямованих на протидію кримінальному провадженню [3, с. 416]. Така позиція є слушною, оскільки попередньому ув'язненню протиставляється можливість взяти на себе відповідні зобов'язання та гарантувати їх виконання шляхом сплати грошових коштів у вигляді застави. Проте після запровадження в Україні правового режиму воєнного стану кримінальне процесуальне законодавство зазнало певних змін,

які похитнули рівновагу між захистом публічного інтересу й охороною прав і свобод людини [4, с. 91]. Це пов'язано з тим, що у межах доданих ч. 6 та ч. 8 ст. 176 КПК України передбачено можливість тримання особи під вартою без права внесення застави у випадку, якщо особа підозрюється у вчиненні окремих категорій кримінальних правопорушень (ст. ст. 109-114-2, 258-258-6, 260, 261, 402-405, 407, 408, 429, 437-442-1 КК України) [5, с. 460-461]. Водночас зміни торкнулися й абз. 8 ч. 4 ст. 183 КПК України, яка за умови вчинення тотожних злочинів, перелік яких наведено у ч. 6 та ч. 8 ст. 176 КПК України, надає слідчому судді, суду право як обрати альтернативу тримання під вартою у вигляді визначення розміру застави, так і не визначати її. Але потрібно зважати на пряму вказівку щодо дії норми протягом періоду воєнного стану [6, с. 448-449].

Варто відзначити, що положення про виключне тримання під вартою фактично є реінкарнацією раніше чинної ч. 5 ст. 176 КПК України, яка передбачала безальтернативність тримання під вартою, але була визнана неконституційною та, як наслідок, виключена зі змісту КПК України відповідно до Рішення Конституційного Суду України № 7-р/2019 від 25 червня 2019 року. Конституційним Судом підкреслено, що норми, які позбавляють слідчого суддю дискреції щодо визначення альтернативного запобіжного заходу, є такими, що порушують принцип верховенства права, гарантованого Основним законом держави [7]. Водночас нова редакція ч. 6 та ч. 8 ст. 176 КПК України, хоч і має відмінне формулювання, але зберігає попередню сутність, закріпивши обов'язковість застосування виключного тримання під вартою для певної категорії злочинів. Відмінність полягає лише у тому, що необхідність запровадження цієї норми викликана збройною агресією проти України, внаслідок перелік складів злочинів було розширено, охопивши в тому числі воєнні злочини, передбачені ст. 437-442 КК України [8]. Зважаючи на це, можна стверджувати, що законодавець у такий спосіб відновив підхід, який вже було визнано неконституційним, виправдавши його воєнним станом. Однак надмірне розширення переліку кримінальних правопорушень, які не допускають визначення розміру застави у досудовому кримінальному провадженні, може мати наслідком не виправдане збільшення кількості арештованих осіб [9, с. 77]. Також у перспективі виникатимуть значні правові ризики в розрізі дотримання гарантій ст. 5 Конвенції, яка вимагає, щоб кожне позбавлення свободи було обґрунтованим, законним, пропорційним і мало тимчасовий характер, передбачаючи необхідність надання особі реальної можливості замінити тримання під вартою менш обтяжливим запобіжним заходом (наприклад, рі-

шення ЄСПЛ у справі «Kharchenko v. Ukraine» та «Khayredinov v. Ukraine»)[10; 11].

У контексті тимчасового характеру тримання під вартою в кримінальному провадженні потрібно акцентувати увагу, що в порядку ч. 4 ст. 183 КПК України, маючи можливість визначити альтернативний запобіжний захід у вигляді застави, на практиці слідчі судді нерідко реалізують своє право не призначати її. Але таке право не може бути безмежним і застосовуватись при кожному наступному клопотанні про продовження строку тримання під вартою, про що прямо наголошено у низці рішень ЄСПЛ. Наприклад, у справі «Idalov v. Russia» ЄСПЛ стверджує, що висновки національного суду про перешкоджання здійсненню правосуддя заявником справді могли бути виправданими з огляду на початковий етап досудового розслідування. Однак Суд не переконаний, що в подальшому попередні фактори, які вказували на наявність ризиків, залишились «відповідними та достатніми» при продовженні тримання заявника під вартою, зокрема, враховуючи, що він уже був позбавлений свободи протягом значного періоду часу. Внаслідок цього Суд наголошує, що у зв'язку з відсутністю перегляду конкретних фактів протидії кримінальному провадженню через деякий час після первинного обрання запобіжного заходу та винятковим застосуванням тримання під вартою з посиланням лише на тяжкість висунутого обвинувачення, органи влади продовжували термін тримання заявника під вартою з підстав, які, на перший погляд, є «доречними», але не можуть вважатися «достатніми» для виправдання надмірної тривалості обмеження права людини на свободу [12]. Не менш показовими є рішення ЄСПЛ у таких справах як «Letellier v. France», «Panchenko v. Russia», «Goral v. Poland», «Ilijkov v. Bulgaria», в межах яких Судом констатовано, що надмірне тримання особи під вартою може бути розцінене як передбачення вироку, пов'язаного з позбавленням волі. ЄСПЛ зазначив, що за наявності обґрунтованих підстав для первинного поміщення під варту, тривале тримання особи в ізоляції без належного перегляду доцільності такого заходу не відповідає тимчасовості обмеження свободи до моменту призначення покарання. Крім того мета тримання під вартою полягає в забезпеченні ефективного і дієвого кримінального судочинства, а не у випередженому виконанні ще не винесеного вироку, тому кожне подальше подовження утримання особи в ізоляції має ґрунтуватися на актуальності ризиків, визначених державою, та оцінюватися судами з дотриманням принципу пропорційності. У випадку, якщо суди лише формально повторюють надані стороною обвинувачення аргументи щодо наявності ризиків, без справжньої оцінки змін фактичних обставин або впливу тривалого позбавлення волі на

права людини, ЄСПЛ розцінює це як недотримання процесуальних гарантій. Зрештою, у таких випадках тривале застосування тримання під вартою без альтернативи кваліфікується Судом як форма попереднього покарання. Такі випадки за підсумками ЄСПЛ суперечать змісту ст. 5 Конвенції, яка гарантує кожному право на свободу та особисту недоторканність [13; 14; 15; 16].

З наведеної практики ЄСПЛ вбачається, що обмеження свободи на етапі досудового кримінального провадження, має бути не лише виправданим і пропорційним, а й строковим, враховуючи індивідуальні обставини справи, актуальність ризиків, поведінку підозрюваного тощо. Саме тому важливо наголосити, що тримання під вартою потребує виняткової виваженості, змістовного перегляду підстав і обов'язкової оцінки можливості застосування альтернативного запобіжного заходу, як цього вимагає ст. 5 Конвенції. Інакше, особа фактично перебуватиме під вартою без можливості перегляду первісних підстав для відмови у визначенні розміру застави навіть після спливу певного часу.

Відсутність в кримінальному процесуальному законі вказівки на граничний строк тримання під вартою, яка б зобов'язувала слідчого суддю переглядати питання щодо визначення розміру застави після його спливу, призводить до тривалого та необґрунтованого обмеження права людини на свободу, що перетворює тримання під вартою на інструмент попереднього покарання без винесення обвинувального вироку суду. Це нівелює принцип презумпції невинуватості та підриває вимогу обов'язковості застосування менш суворих запобіжних заходів, ніж ізоляційні, що передбачено практикою ЄСПЛ. Зауважимо, що в умовах правового режиму воєнного стану посилення ролі держави в забезпеченні національної безпеки є зрозумілим, однак обмеження права на свободу має залишатися обґрунтованим, співмірним і, головне, тимчасовим. Відсутність в законі визначеного граничного строку тримання під вартою без альтернативи у вигляді застави створює ситуацію позбавлення свободи особи аж до завершення максимально допустимого строку досудового розслідування, передбаченого п. 3 ч. 1 ст. 197 КПК України. Зазначене обумовлює нагальну потребу у внесенні змін і доповнень до кримінального процесуального закону з метою унормування граничного строку тримання під вартою без визначення розміру застави у досудовому кримінальному провадженні. Зокрема, пропонується ч. 4 ст. 183 КПК України доповнити абзацом наступного змісту: «Граничний строк тримання під вартою без визначення розміру застави не може перевищувати шести місяців, крім випадку, передбаченого пунктом третім частиною четвертою цієї статті». Запровадження чіткої нормативної межі є важливою гарантією від

свавільного, непропорційного та надмірно тривалого обмеження свободи, що сприятиме гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами захисту прав людини.

Як виняток можна розглядати лише випадок, коли у цьому ж кримінальному провадженні вже застосовувалася застава, але підозрюваним було порушено покладені на нього процесуальні обов'язки (наприклад, шляхом переховування від органів досудового розслідування, впливу на свідків, вчинення іншого кримінального правопорушення тощо). В такому разі виникає обґрунтована недовіра до ефективності повторного застосування застави як альтернативи тримання під вартою, оскільки особа дискредитувала себе та не виправдала довіру в частині дотримання покладених на неї процесуальних зобов'язань. Тоді цілком справедливим є те, що право на альтернативу (заставу) фактично було реалізовано, хоча і не виправдано, а суд отримав чіткі підстави для висновку про неможливість забезпечення дієвості кримінального провадження менш суворими запобіжними заходами. При цьому права підозрюваного не порушено, оскільки він самостійно спричинив втрату довіри через недотримання умов попереднього запобіжного заходу. Таким чином, подібне виключення для випадків порушення умов попередньо застосованої застави є виваженим і цілком справедливим, що не суперечить практиці ЄСПЛ, яка допускає обмеження свободи лише за наявності переконливих і достатніх підстав для обґрунтування доцільності тримання під вартою без визначення розміру застави.

Висновки. Кримінальний процесуальний закон не містить норм щодо визначення граничного строку тримання під вартою без визначення розміру застави на етапі кримінального досудового провадження. Ця нормативна прогалина призводить до того, що особа на стадії досудового розслідування може перебувати під вартою без жодної альтернативи аж до закінчення максимального дванадцяти місячного строку.

Неврегульованість граничного строку тримання під вартою без визначення розміру застави у кримінальному досудовому провадженні обумовлює можливість реалізації слідчим суддею права не визначати розмір застави не лише під час застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, а у випадку продовження (неоднократного продовження) дії останнього у ході досудового розслідування. За таких обставин може існувати ризик необґрунтованого тривалого обмеження права особи на свободу та прийняття нею ізоляційного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою як покарання у виді позбавлення волі.

Положення КПК України мають регламентувати граничний строк тримання під вартою без ви-

значення розміру застави на етапі кримінального досудового провадження. Після завершення такого строку у разі подальшого продовження строку тримання під вартою слідчий суддя зобов'язаний визначати альтернативу у вигляді застави, розмір якої має відповідати вимогам ч. 5 ст. 182 КПК України. Винятком може бути лише випадок, коли особою було порушено умови запобіжного заходу у вигляді застави, що застосовувався раніше у цьому кримінальному досудовому провадженні.

В результаті здійсненого дослідження потрібно доповнити ч. 4 ст. 183 КПК України абзацом такого змісту: «Граничний строк тримання під вартою без визначення розміру застави не може перевищувати шести місяців, крім випадку, передбаченого пунктом третім частиною четвертою цієї статті».

Література

1. Case of Grubnyk v. Ukraine. № 58444/15. 17.12.2020. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-204604> (дата звернення: 25.09.2025).
2. Case of Kovrov and others v. Russia. № 42296/09. 16.02.2022. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%20itemid%22%22%2001-213227%22> (дата звернення: 25.09.2025).
3. Вольвак О. М., Юзік О. С. Ефективність правового регулювання обрання запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою у кримінальних провадженнях підслідних органам безпеки. *The 11th International scientific and practical conference "Modern research in science and education" (June 27-29, 2024)* BoScience Publisher. Chicago, USA. 2024. С. 415-418.
4. Козаченко О. В., Мусиченко О. М. Особливості застосування, зміни та скасування запобіжних заходів в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми формування громадянського суспільства та становлення правової держави: Збірник матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, Черкаси, 19 травня 2023 р.* Черкаси. 2023. С. 90-96.
5. Фоміна Т. Г. Безальтернативне обрання тримання під вартою: вимога часу або неконституційність положення? *Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу та криміналістики в умовах воєнного стану.* Кам'янець-Подільський, 2023. С. 460-465.
6. Касапоглу С. О. Застава: ефективний механізм запобігання чи недосконалість норм (на прикладі корупційних правопорушень). *Право і суспільство.* 2024. № 2. С. 446-452.
7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Ковтун Марини Анатоліївни, Савченко Надії Вікторівни, Костоглодова Ігоря Дмитровича, [...] Рішення Конституційного суду України від 25.06.2019 № 7-р/2019. Справа № 3-68/2018(3846/17, 2452/18, 3657/18, 347/19). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-19#Text> (дата звернення: 25.09.2025).
8. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Бичкова Сергія Андрійовича, Бая Анастасія Анатоліївни щодо відповідності [...]. Рішення Конституційного суду України від 19.06.2024 № 7-р(П)/2024. Справа № 3-111/2023(207/23, 315/23). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-24> (дата звернення: 25.09.2025).

9. Дрозд В. Ю. Проблемні аспекти застосування застави як одного з видів запобіжних заходів, не пов'язаних з обмеженням волі особи. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. № 1. С. 72-80.

10. Case of Kharchenko v. Ukraine. № 40107/02. 10.02.2011. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-204145> (дата звернення: 25.09.2025).

11. Case of Khayredinov v. Ukraine. № 38717/04. 14.10.2010. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-108738> (дата звернення: 25.09.2025).

12. Case of Idalov v. Russia. № 5826/03. 22.05.2012. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:%22001-110986%22> (дата звернення: 25.09.2025).

13. Case of Letellier v. France. № 12369/86. 26.06.1991. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/tur#%22itemid%22:%22001-57678%22> (дата звернення: 25.09.2025).

14. Case of Panchenko v. Russia. № 45100/98. 08/05/2005. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:%2245100/98%22,%22itemid%22:%22001-68148%22> (дата звернення: 25.09.2025).

15. Case of Goral v. Poland. № 38654/97. 30.10.2003. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:%2238654/97%22,%22itemid%22:%22001-61415%22> (дата звернення: 25.09.2025).

16. Case of Ilijkov v. Bulgaria. № 33977/96. 26.07.2001. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22appno%22:%2233977/96%22,%22itemid%22:%22001-59613%22> (дата звернення: 25.09.2025).

Анотація

Ошедша А. Д. Щодо граничного строку тримання під вартою без визначення розміру застави на етапі кримінального досудового провадження. – Стаття.

У статті досліджено проблему нормативної неврегульованості граничного строку тримання особи під вартою без визначення розміру застави на етапі досудового кримінального провадження. Обґрунтовано, що у структурі системи запобіжних заходів тримання під вартою становить найбільш сувору форму обмеження прав людини, пов'язану із суттєвим втручанням у сферу особистої свободи. Констатовано, що чинне кримінальне процесуальне законодавство надає слідчому судді право не визначати альтернативу у вигляді застави, однак при цьому не передбачає жодного кінцевого строку, після спливу якого виникатиме обов'язок здійснити перегляд обраного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та визначити розмір застави. Вказано, що наявна прогалина призводить до фактичного перетворення виняткового запобіжного заходу на інструмент попереднього покарання, що суперечить принципу презумпції невинуватості та не відповідає європейським стандартам захисту прав людини. Доведено, що безальтернативність тримання під вартою порушує положення статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Наголошено, що навіть за наявності підстав для первинного обрання тримання під вартою без визначення роз-

міру застави у досудовому кримінальному провадженні, подальше автоматичне його продовження потребує періодичного перегляду визначених у кримінальному процесуальному законі ризиків. Звернуто увагу на тимчасовий характер безальтернативного застосування тримання під вартою, що прослідковується у практиці ЄСПЛ. Встановлено, що неконтрольована реалізація слідчим суддею права не визначити розмір застави впливає на утримання особи під вартою протягом максимально можливого строку досудового розслідування. Надано пропозиції щодо внесення змін і доповнень до кримінального процесуального закону шляхом запровадження норми щодо встановлення граничного шестимісячного строку тримання під вартою без визначення розміру застави, за винятком випадків, коли особою порушено умови попередньо встановленої застави.

Ключові слова: запобіжний захід, тримання під вартою, строк, застава, кримінальне провадження, ЄСПЛ.

Summary

Oshedsha A. D. Regarding the maximum period of detention without setting bail at the stage of criminal pre-trial proceedings. – Article.

The article examines the problem of regulatory uncertainty regarding the maximum period of detention without setting bail at the stage of pre-trial criminal proceedings. It is argued that, within the structure of preventive measures, detention is the most severe form of restriction of human rights, involving significant interference with personal freedom. It is noted that the current criminal procedural legislation gives the investigating judge the right not to determine an alternative in the form of bail, but at the same time does not provide for any deadline after which there will be an obligation to review the chosen preventive measure in the form of detention and determine the amount of bail. It is noted that this gap leads to the de facto transformation of an exceptional preventive measure into an instrument of preliminary punishment, which contradicts the principle of presumption of innocence and does not comply with international human rights standards. It has been proven that the lack of alternatives to detention violates the provisions of Article 5 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. It is emphasized that even if there are grounds for the initial selection of detention without setting bail in pre-trial criminal proceedings, its further automatic extension requires periodic review of the risks specified in the criminal procedure law. Attention is drawn to the temporary nature of the unconditional application of detention, which is evident in the practice of the ECHR. It has been established that the uncontrolled exercise by the investigating judge of the right not to determine the amount of bail affects the detention of a person for the maximum possible period of pre-trial investigation. Proposals have been made to amend and supplement criminal procedural law by introducing a provision setting a maximum six-month period of detention without bail, except in cases where the person has violated the conditions of pre-established bail.

Key words: preventive measure, detention, term, bail, criminal proceedings, ECHR.

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 21.11.2025

Дата публікації: 31.12.2025